STRATEGI FÖR ATT FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA MÄNS VÅLD MOT KVINNOR OCH VÅLD I NÄRA RELATIONER

2020-2026

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN

Text	Anna Alm-Mårtensson, Charlie Lundgren och Maja Falck
Illustrationer	Annefrid Sjöman
Grafisk form	Pär Axenfjord

Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Telefon	010-223 60 00
E-post	jonkoping@lansstyrelsen.se

© Länsstyrelsen i Jönköpings län 2020

"Alla invånare
i Jönköpings län
ska ha samma rätt
och möjlighet
till ett liv fritt
från våld.

VISION FÖR JÖNKÖPINGS LÄN

Förord

Strategin är framtagen av Länsstyrelsen i Jönköpings län, Region Jönköpings län och länets kommuner i samverkan med övriga aktörer i länet. Strategin tar sin utgångspunkt i länets behov som kopplas samman med regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Särskilt viktiga perspektiv i detta arbete är barnens rättigheter, särskilt sårbara grupper och tidigt våldsförebyggande arbete med barn och unga.

Strategin belyser grundläggande frågor för ett hållbart samhälle där demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter är viktiga i det kommande arbetet. Det behövs ett sektorsövergripande arbete för att möta de utmaningar våldet innebär och för att säkerställa att kvinnor och män, pojkar och flickor har samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Strategin ger kraft till handling på regional och lokal nivå med målsättning att förbättra insatser till enskilda barn och vuxna.

En önskan är att strategin ska leda till ett mer målmedvetet och långsiktigt arbete med förstärkt samordning och samverkan. En väl fungerande samverkan är en förutsättning för att skapa ett förebyggande, effektivt och kvalitativt arbete mot våld. Strategin ger stöd till länets aktörer att sätta upp mål och prioriteringar utifrån uppdrag och ansvar.

Innehåll

Inledning	6
Om strategin	6
Strategins målgrupper	7
Definitioner och begrepp	7
Mål för strategiskt och operativt arbete	8
Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld	9
Förbättrad upptäckt av våld	10
Starkare stöd och skydd för våldsutsatta och barn	11
Effektivare brottsbekämpning	12
Förbättrad kunskap och metodutveckling	13
Hur strategin är tänkt att användas	14
Uppföljning av strategin	14
Referenser	14

Inledning

Denna strategi utgår ifrån visionen ”ett Jönköpings län fritt från våld” där målsättningen är att verka för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Strategin sträcker sig över perioden 2020–2026.

Syftet med strategin är att främja det regionala och lokala arbetet med att förebygga och bekämpa våld samt främja samverkan bland länets aktörer. Regeringen framhåller att samverkan mellan aktörer inom offentlig sektor och civilsamhället är den viktigaste framgångsfaktorn för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

I strategin anges mål och riktning för länets myndigheter, civilsamhällesorganisationer, regionen, länets kommuner samt näringsliv.

Att ställa sig bakom den regionala strategin innebär att omsätta mål och delmål i form av till exempel en handlingsplan med aktiviteter i sin verksamhet.

Om strategin

De jämställdhetspolitiska målen har varit vägledande vid framtagandet av strategin, särskilt det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Utöver det har arbetet utgått från en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026.

Genom att arbeta med strategins mål bidrar aktörer i länet till att uppfylla internationella, nationella och regionala målsättningar om hållbara, trygga, jämställda och jämlika samhällen.

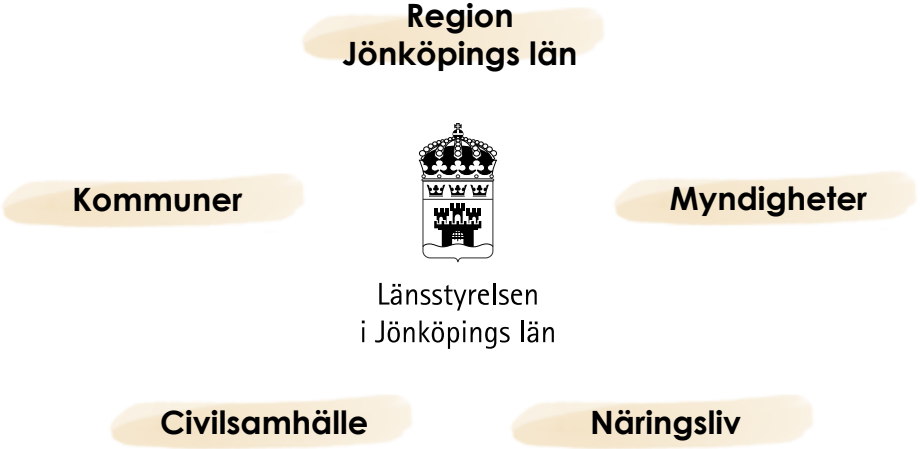

Strategins målgrupper

Strategin omfattar två målgrupper; aktörer i länet och invånare i Jönköpings län.

Målgruppen invånare innefattar kvinnor och män, flickor och pojkar inklusive hbtq-personer;

- utsatta för sexualiserat våld, oberoende av relation till förövaren
- utsatta för våld i nära relation
- utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor
- utsatta för människohandel för sexuella ändamål
- i prostitution eller som utnyttjas för sexuella ändamål
- som riskerar eller har utsatt närstående för våld
- som riskerar eller har begått sexualbrott

Definitioner och begrepp

Mäns våld mot kvinnor är bredare än det våld som innefattas i brottsbalkens bestämmelser och omfattar de våldstyper som kvinnor och flickor är särskilt utsatta för och som minskar kvinnor och flickors handlings- och livsutrymme. Det kan handla om våld som sker i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning, prostitution och människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende av relation.

I strategin betonas att både vuxna och barn oberoende av könsidentitet och sexuell läggning kan utsättas för eller utöva våldet. Det betyder att målgruppen för strategin även innefattar män och pojkar som utsätts för våld och kvinnor och flickor som utövar ovannämnda våldstyper. Begreppet våld innefattar olika uttryck av våld så som fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, ekonomiskt, latent och digitalt våld.

Mål för strategiskt och operativt arbete

Strategin pekar ut fem mål för arbetet i länet, som följer den nationella strategins målsättningar. Främjandet av regional samverkan är tänkt att genomsyra samtliga mål i strategin. Det är en förutsättning för ett långsiktigt och hållbart arbete att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Under varje övergripande mål finns delmål. Varje aktör väljer ut delmål och omsätta dem i sin verksamhet i form av till exempel en handlingsplan med tillhörande aktiviteter.

Den regionala strategin består av fem mål

1 Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

» Arbeta för universella våldsförebyggande insatser i skola, förskola, fritidsverksamhet och idrottsrörelsen eller andra arenor där barn och unga finns.

» Inkludera frågor kring genus, maskulinitetsnormer, hedersnormer och normkritik i arbetet med barn och unga.

» Verka för en bred samverkan mellan offentliga och civilsamhällesorganisationer samt näringsliv i syfte att utöka det förebyggande arbetet.

» Motverka efterfrågan och köp av sexuella tjänster.

2 Förbättrad upptäckt av våld

- Fortsätt stärka kompetens att främja tidig upptäckt gällande våldsutsatta och våldsutövande vuxna och barn samt barn som upplevt våld.
- Fortsätt stärka kompetensen om anmälningsplikten enligt 14 kap. 1 § Socialtjänstlagen.
- Utveckla rutiner för förbättrad upptäckt av våld på arbetsplatsen.
- Stärka chefer och HR i sin kompetens att upptäcka våld bland medarbetare.
- Stärka kompetensen kring barn och vuxna som befinner sig i eller riskerar att befinna sig i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

3 Starkare stöd och skydd för våldsutsatta vuxna och barn

- Utveckla likvärdiga insatser i form av skydd, stöd och behandling mot våld i hela länet.
- Stärka arbetet kring insatser där enskilda och gruppers särskilda livssituationer och omständigheter beaktas likt missbruk, funktionsnedsättning, hög ålder och bristande kunskap i svenska språket med flera.
- Utveckla insatser gällande att motivera och erbjuda stöd till våldsutövare.
- Utveckla och erbjuda lättillgänglig information om stöd och skyddsinsatser för våldsutsatta och våldsutövande vuxna och barn samt barn som upplevt våld.
- Fortsätta utveckla en struktur för samverkan mellan berörda myndigheter både på strategisk nivå och i enskilda ärenden utifrån kunskap om olika aktörers ansvarsområde.
- Utveckla och erbjuda stöd för vuxna och barn som befinner sig i prostitution eller människohandel för sexuella ändamål eller är utsatta för sexuellt våld oberoende av relation samt hedersrelaterat våld och förtryck.

4 Effektivare brottsbekämpning

» Utveckla samverkan gällande brott i nära relation, brott med hedersmotiv samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål bland länets aktörer.

» Utveckla återfallsförebyggande arbete för att förhindra upprepat våld.

» Verka för att målsägande/brottsoffer får erbjudande om stöd och insatser tidigt i rättsprocessen.

» Förebygga hot och kränkningar på nätet.

5 Förbättrad kunskap och metodutveckling

- Inventera behov och säkerställ att kompetens om våld finns utifrån respektive verksamhetens ansvar och roll.
- Säkerställa att länets aktörer har tillräcklig kunskap om orsaker bakom den högre risken att utsättas för våld och övergrepp för enskilda och grupper med särskilda livssituationer och omständigheter.
- Genomföra insatser för ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, könsstympning och tvångsäktenskap.
- Stärka aktörers systematiska uppföljning och utvärdering i sin verksamhet.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling genom att stärka relationen mellan praktik och forskning.

Hur strategin är tänkt att användas

Den regionala strategin innehåller fem mål med underliggande delmål, vilka pekar ut riktning för länets strategiska och operativa arbete mot våld. Utgångspunkten är att varje aktör väljer ut relevanta delmål utifrån uppdrag och förutsättningar i sin verksamhet. Delmålen ska därefter konkretiseras i aktiviteter samt verksamhetsanpassade indikatorer.

Länsstyrelsen och Kommunal utveckling tillhandahåller processtöd i framtagandet av aktiviteter och indikatorer.

Uppföljning av strategin

Länsstyrelserna ska inom sina respektive län stödja genomförandet och uppföljning av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026. I genomförandet av uppdraget ska samråd ske med representanter från myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och civilsamhället. Länsstyrelserna bör, enligt regeringens bedömning, utgöra navet i genomförandet av den nationella strategin på regional nivå.

Insatserna som görs av de regionala och lokala aktörerna kommer att sammanställas av Länsstyrelsen och presenteras i en årlig regional lägesrapportering. Länsstyrelsen ansvarar i sin tur för att årligen följa upp länets aktiviteter i den nationella strategin genom att lämna den regionala lägesrapporteringen till regeringen.

En översyn av strategin kommer göras vid minst två tillfällen under strategiperioden för att undersöka behov av en revidering av strategin i relation till bland annat nya uppdrag, utökad samverkan och ny lagstiftning.

Referenser

Makt, mål och myndighet: feministisk politik för en jämställd framtid, Socialdepartementet, Stockholm; 2016. SKR 2016/17:10

Regionalt uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, S2017/0740/JÄM (delvis).

Isdal, P. (2001). Meningen med våld, Gothia

KVINNOJOUREN

Länsstyrelsen
i Jönköpings län